

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Збірник тез доповідей НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**“Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми
та перспективи”**

Секція 6

**Теоретичні та практичні проблеми
правового регулювання розвитку
Національної гвардії України**

(<http://nangu.edu.ua>)

25 березня 2021 року

м. Харків

Оргкомітет конференції

Голова оргкомітету – перший заступник начальника Національної академії з навчально-методичної та наукової роботи генерал-майор **Морозов О.О.**

Відповідальний секретар оргкомітету:

науковий співробітник науково-організаційного відділу **Медвідь Ю.І.**
(057-732-37-56, 54-76)

Члени оргкомітету:

начальник науково-дослідного центру полковник **Приходько І.І.**;
начальник навчально-методичного центру полковник **Тробюк В.І.**;
начальник оперативного факультету полковник **Павлов С.П.**;
начальник командно-штабного факультету полковник **Овчаренко В.В.**;
начальник факультету логістики полковник **Єманов В.В.**;
начальник гуманітарного факультету полковник **Іщенко С.О.**;
начальник Київського факультету полковник **Корнієнко Д.М.**;
начальник відділу по роботі з особовим складом підполковник **Шум В.Б.**;
начальник відділу служб полковник **Деркач О.В.**;
заступник начальника науково-організаційного відділу підполковник **Воробйов С.О.**

Адреса оргкомітету: 61001, м. Харків, майдан Захисників України, 3,
Національна академія Національної гвардії України, науково-організаційний відділ.

Контактні телефони: 057-732-37-56, 54-76.

Електронна адреса: nov_nangu@ukr.net

Доповіді відтворені безпосередньо з авторських оригіналів. За достовірність представлених результатів відповідальність несуть автори.

Секція № 6
**Теоретичні та практичні проблеми правового регулювання розвитку
Національної гвардії України**

Керівник секції: доктор юридичних наук, професор полковник **Комісаров О.Г.**
Секретар секції: майор **Кравченко Н.М.**

Тематика секції:

- напрямки удосконалення правових підстав та умов бойового застосування озброєння у службовій діяльності підрозділів НГУ;
- напрямки удосконалення підготовки курсантів за спеціалізацією «Забезпечення державної безпеки підрозділами НГУ»;
- напрямки удосконалення правового забезпечення службової діяльності підрозділів НГУ;
- механізми реалізації захисту прав військовослужбовців НГУ;
- напрямки удосконалення правової роботи у військових формуваннях сектору безпеки і оборони;
- результати наукових досліджень з удосконалення правового забезпечення службової діяльності частин та підрозділів НГУ;
- напрями удосконалення організаційного забезпечення діяльності підрозділів НГУ у сфері охорони громадського порядку;
- напрями удосконалення організації взаємодії підрозділів НГУ з іншими суб'єктами забезпечення державної безпеки;
- напрями удосконалення організаційного забезпечення діяльності підрозділів НГУ у сфері охорони особливо важливих об'єктів та дипломатичних установ;
- результати наукових компаритвістських досліджень організаційного забезпечення службової діяльності частин та підрозділів НГУ.

УДК 351.86:304

Бейкун А.Л., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор юстиції

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ ДЕРЖАВНОМУ СУВЕРЕНІТЕТУ ШЛЯХОМ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДНИХ ВІДНОСИН АКТАМИ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРОГРАМНИМИ ДОКУМЕНТАМИ

Програмним документом державної політики, що визначає актуальні виклики і загрози національній безпеці України та спрямовує діяльність органів державної влади на забезпечення національних інтересів та захист особи, держави і суспільства від негативного впливу зовнішніх та внутрішніх деструктивних факторів, є Стратегія національної безпеки України, розробка, впровадження і оновлення якої передбачено основним галузевим Законом України «Про національну безпеку України».

Згаданий Закон відносить державний суверенітет і територіальну цілісність України до фундаментальних національних інтересів. Затверджена Указом Президента України від від 14 вересня 2020 р. № 287/2015 чинна редакція «Стратегії національної безпеки України» визначає однією з першочергових загроз національній безпеці, - агресивні дії Російської Федерації, що спрямовані, зокрема, на захоплення українських територій. Йдеться про тимчасову окупацію Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, розпалювання сепаратизму і тероризму на території України, створення і всебічна підтримка підконтрольних квазідержавних утворень на тимчасово окупованій території частини Донецької та Луганської областей. Відповідно, мінімізація загроз державному суверенітету та створення умов для відновлення територіальної цілісності України визначається як одна з основних цілей політики національної безпеки на сучасному етапі. Таким чином, загроза територіальній цілісності України, що реалізована у формі збройної агресії Російської Федерації відкритих та латентних форм, втручанні у внутрішні справи нашої держави, встановленні контролю над окупованими територіями та спробами легалізувати анексію Кримського півострова у внутрішньому російському законодавстві та в міжнародному праві, тісно пов'язана з іншими видами загроз національній безпеці. Серед них: розпалювання внутрішніх конфліктів на політичному, етнокультурному, конфесійному ґрунті, підтримка сепаратизму, екстремізму та тероризму, дестабілізація політичної ситуації, інформаційно-пропагандистська війна, провокації в прикордонних зонах, силові захоплення українського майна, арешти і судові розправи над цивільними особами та військовослужбовцями Збройних Сил України тощо.

«Національnobезпекове» законодавство характеризується тим, що велика

питома вага нормативного масиву, яким регулюється відповідне коло суспільних відносин, належить до т.з. програмних документів, які концептуально визначають напрямки державної політики, і, відповідно, перспективи розвитку нормативно-правового забезпечення щодо регулювання тих чи інших безпекових галузей. До таких, у першу чергу, відносяться стратегії розвитку та доктринальні положення, що затверджуються вищими посадовими особами держави або дорадчими колегіальними органами з питань забезпечення державної безпеки.

Певну зміну акцентів у наукових дослідженнях, і, відповідно, перспектив правового регулювання, за майже сім років гібридної війни Російської Федерації проти України, можна прослідкувати на прикладі аналітичних доповідей Національного інституту стратегічних досліджень до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України». І якщо аналітична доповідь 2014 року чітко констатує факт агресії Російської Федерації, що «...супроводжується застосуванням комплексу політичних, економічних, енергетичних, інформаційних, воєнних та розвідувально-підбивних заходів», «...які чинять комплексний тиск на Україну. Основними цілями такого тиску у стратегічному вимірі є блокування європейської інтеграції України, виснаження її військових та економічних ресурсів, дестабілізація соціально-політичної ситуації та намагання на цій основі повністю підпорядкувати політику Української держави інтересам керівництва Російської Федерації і, навіть, стимулювати розпад України». То аналітична доповідь-2020 аналогічні факти і обставини трактує багатовекторно: «Ситуація довкола України визначається конкуренцією та суперечливою взаємодією США, Європейського Союзу та Росії... Попри величезний економічний потенціал (другий у світі після США), Європейський Союз наразі неспроможний сформувати ефективні механізми єдиної зовнішньої і безпекової політики. ЄС наразі не сформулював адекватну відповідь на новітні виклики, насамперед, щодо подолання внутрішніх суперечностей та позиціонування у світі...».

Отже, сучасні тенденції розвитку правового забезпечення «безпекових» відносин суспільного розвитку яскраво демонструють, що в архітектоніці системи національної безпеки дедалі більше зростає роль і місце саме програмних документів, майже «всупереч» нормативним актам. І все більше науковців схильються до відстоювання позицій, що у системі забезпечення національної безпеки реалізація функцій її забезпечення повинна здійснюватись не «нормативним» шляхом, а засобами прийняття, впровадження та реалізації: концепцій, стратегій, програм та інших подібних програмних документів т.з. стратегічного планування. Відповідно, проблема удосконалення правового (чи «програмного») забезпечення, насамперед, в діяльності суб'єктів забезпечення національної безпеки, - залишатиметься серед пріоритетів національної безпекової політики та актуалізується як завдання теорії і практики державного регулювання безпекових відносин в цілому.

УДК 796.015.77.03.05

Василенко М.М., викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, лейтенант

ПРАВОВІ НОРМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Під час несення служби військовослужбовці НГУ постійно підвергаються небезпеці з боку громадян які вчинили правопорушення. Таким чином законодавство України наділяє військовослужбовців НГУ законними правами, як застосування засобів фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї, озброєння та бойової техніки. Про це говорить розділ V Закону України про Національну гвардію України.

Умовами застосування військовослужбовцями засобів фізичного впливу ситуації які склалися. В законі йдеться про те, що кожен військовослужбовець повинен пройти спеціальну підготовку пов'язану з застосуванням заходів фізичного впливу. Дійсно звернемо увагу на цю підготовку. Військовослужбовці і справді проходять тренування зі спеціальної фізичної підготовки. Нажаль якість цієї підготовки є досить низькою. У зв'язку з тим, що ці навички потребують постійного повторення та відпрацювання до автоматизму. На все це потрібно чимало часу якого бракує у військових частинах. Через те що командування цих частин звертає малу увагу у цій підготовці, на їхню думку це не є головною навичкою. Проте це не так.

Навчений прийомам рукопашного бою, самострахування військовослужбовець буде набагато ефективнішим. Ніж той який мало володіє цими навичками. Розглянемо просу ситуацію коли нашому бійцю загрожує небезпека з боку обуреного громадянина, в нього є вибір застосувати засоби фізичного впливу, а саме прийому рукопашного бою та спец засобу, наприклад, перцевого балончика «Кобра». Звичайно, краще буде застосування прийомів рукопашного бою бо цей метод є гуманнішим і більш безпечнішим. Під час застосування спец засобів є великий ризик завдати травм іншим громадянам, які не причетні до цього інциденту. Проблема лежить в самих військовослужбовцях нажалі, вони не розуміють до кінця проблематику цього питання.

Важливу роль відіграють не тільки фізичні а й розумові знання. Кожен військовослужбовець повинен досконало знати статті Закону України про Національну гвардію України. Правильне та вміле застосування засобів фізичного впливу буде в тому випадку, коли військовослужбовець на всі 100% буде впевненим у доцільності та правильності застосування.

Саме стаття 16 цього Закону розповідає нам про те що військовослужбовці Національної гвардії України після виконання вимог, передбачених частиною

третьою статті 15 цього Закону, мають право застосувати заходи фізичного впливу, зокрема прийоми рукопашного бою, для припинення кримінальних та інших правопорушень, затримання осіб, які їх вчинили, подолання протидії законним вимогам військовослужбовців Національної гвардії України, якщо застосування інших заходів не забезпечує виконання повноважень, покладених на них законом.

Отже, військовослужбовці НГУ під час виконання службових завдань керуючись Законом про Національну гвардію України, а саме розділом V статтею 16. Мають право застосовувати засоби фізичного впливу однак не до всіх груп осіб, на що постійно потрібно звертати увагу. Також пропоную збільшити увагу у покращенні навичок застосування цієї статті, методом наведення різних прикладів, від найпростіших до надскладних. Постійно поглиблювати та вдосконалювати ці навички.

УДК 351.743:351.741.1

Власов О.Г., викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ЗАХИСТІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

Порушення територіальної цілісності України та анексія Криму Російською Федерацією, загроза збройної агресії на Сході країни та напруження суспільно-політичної ситуації в державі в значній мірі вплинули на відновлення Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями, що входить до складу системи Міністерства внутрішніх справ України.

На відміну від попередника – Внутрішніх військ МВС України, які склали базу для відновлення НГУ, було розширено спектр основних функцій та обов'язків відновленої Національної гвардії України, в тому числі і в сфері захисту державного кордону.

Так, відповідно до пункту 1 статті 1 Закону України «Про Національну гвардію України» остання призначена для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами - із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону... А відповідно до пункту 2 статті 1 цього ж Закону Національна гвардія України бере участь у взаємодії зі Збройними Силами України у відсічі збройній агресії проти України та ліквідації збройного конфлікту шляхом ведення воєнних (бойових) дій,

а також у виконанні завдань територіальної оборони.

Згідно із пунктами 9, 16 та 17 статті 2 Закону України «Про Національну гвардію України» на останню покладено функції участі у здійсненні заходів, пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні, участь у здійсненні заходів правового режиму воєнного стану та участь у виконанні завдань територіальної оборони. А відповідно до пунктів 12, 19, 20 та 21 цього ж закону участь у заходах, пов'язаних з припиненням збройних конфліктів та інших провокацій на державному кордоні, ведення воєнних (бойових) дії у разі збройного конфлікту чи загрози нападу на Україну, виконання завдання територіальної оборони, а також виконання заходів правового режиму воєнного стану взагалі є обов'язками Національної гвардії України.

Пункт 1 статті 6¹ України «Про Національну гвардію України» зазначає, що під час дії воєнного стану Національна гвардія України для виконання завдань з оборони держави підпорядковується Міністерству оборони України, яке в свою чергу організовує підготовку та здійснює керівництво Національною гвардією України з виконання заходів правового режиму воєнного стану та завдань територіальної оборони; узгоджує програми розвитку Національної гвардії України в частині, що стосується оборони держави, а також плани підготовки її органів військового управління, з'єднань і військових частин, призначених для підпорядкування органам військового управління Збройних Сил України в особливий період та виконання завдань територіальної оборони.

Стаття 18 розділу III Закону України «Про оборону України» визначає, що територіальна оборона України являється системою загальнодержавних воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються в особливий період одними з завдань, яких є охорона та захист державного кордону, підтримання правового режиму воєнного стану.

Відповідно до пункту 2 статті 12 Закону України «Про національну безпеку України» до складу сектору безпеки і оборони входять: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, ... Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України...

Пункт 5 статті 18 розділу IV цього ж закону дублює пункт 1 статті 1 Закону України «Про Національну гвардію України», а також розмежує функції Національна гвардія України у мирний час та під час введення воєнного стану. Так у мирний час Національна гвардія України входить до складу сил безпеки і виконує правоохоронні функції, а також розвиває спроможності, необхідні для виконання завдань у складі сил оборони, а з введенням воєнного стану - приводиться в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану, входить до сил оборони, виконує завдання та підпорядковується відповідно до положень Закону України "Про правовий режим воєнного стану" та Закону України "Про Національну гвардію України".

Таким чином, виходячи з аналізу вищевикладеного, участь Національної гвардії України в захисті державного кордону в повній мірі відповідає чинному законодавству.

УДК 351.74

Волуйко О.М., кандидат юридичних наук, начальник кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПОНЯТТЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ПРОБЛЕМАТИЦІ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Пріоритетність функціональної ознаки у характеристиці правоохоронного органу обумовлює звернення до поняття правоохоронної діяльності, яке, як зазначалося, теж є дискусійним. Так, для одних авторів правоохоронна діяльність – це будь-яка діяльність, пов'язана з охороною та забезпеченням права; для інших – це діяльність компетентних державних органів у сфері боротьби зі злочинами та правопорушеннями; ще для інших – це діяльність з охорони громадського порядку. Відповідно, неоднозначно розв'язується питання і про систему органів, які здійснюють в Україні правоохоронну діяльність. Керуючись критеріями обсягу предмету та сфери дії, традиційно виділяють вузький та широкий підходи до розуміння зазначеного поняття. Найчастіше правоохоронну діяльність визначають як вид державної діяльності, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних засобів впливу в точній відповідності із законом і при неухильному дотриманні встановленого ним порядку.

Ознака функціонального призначення є ключовою і для віднесення того чи іншого органу публічної влади до сектора безпеки і оборони.

У чинному законодавстві закріплено розширене трактування поняття та системи правоохоронних органів як таких, на які законом покладено виконання правоохоронних функцій і правоохоронної діяльності, яка, своєю чергою, полягає у гарантуванні державної безпеки, захисті державного кордону України, охороні та захисті національних інтересів держави, громадського порядку, прав і свобод людини і громадянина. Що стосується поняття системи правоохоронних органів, бачимо, що визначено лише деякі елементи правового статусу останніх, зокрема, їх завдання та компетенцію. Звертає на себе увагу той факт, що поряд із поняттям «правоохоронні органи», у законодавстві присутні такі поняття, як «державні органи спеціального призначення із правоохоронними функціями»,

«правоохоронні органи спеціального призначення», «військові формування із правоохоронними функціями», що, вочевидь, обумовлене різноманіттям завдань, які покладаються на зазначений тип органів, та намаганням законодавця більш точно визначити їх компетенцію. З огляду на зазначене, висловимо думку про те, що одним із актуальних завдань юридичної науки має стати створення теоретико-правових засад діяльності правоохоронних органів України в світлі реалізації концепції національної безпеки.

Згідно з прийнятою на законодавчому рівні безпековою концепцією України правоохоронна діяльність та правоохоронні органи є складовими елементами національної безпеки, складають сектор сил безпеки та оборони.

Ключовою ознакою понять правоохоронного органу та правоохоронної діяльності, які найповнішим чином розкривають їх соціальне призначення та місце у системі національної безпеки, є їх функціональне призначення – визначений напрям діяльності, завдання, компетенція та володіння спеціальними повноваженнями з метою охорони права.

Роль правоохоронних органів серед інших органів, які складають сектор безпеки і оборони України, полягає у виконанні покладених на них завдань у сфері національної безпеки, найголовнішими з яких є захист встановленого Конституцією України суспільного ладу; охорона і захист прав і законних інтересів громадян, підприємств, організацій, установ, суб'єктів усіх форм власності; захист суверенітету та територіальної цілісності України.

УДК 796.015.77.03.05

Волянський В.Г., старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ – начальник фізичної підготовки і спорту Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Василенко М.М.**, викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, лейтенант

ФІЗИЧНА ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

З метою визначення пріоритетних напрямків підготовки майбутніх офіцерів було проведено аналіз службової діяльності випускників Київського факультету НАНГУ під час проходження служби на офіцерських посадах в практичних підрозділах. Він включає в себе вивчення показників динаміки рівня фізичної та вогневої підготовленості респондентів під час навчання і проходження служби, визначення ефективності їх службової діяльності безпосередньо під час виконання бойових завдань.

Слід переглянути систему стройової підготовки, вивчення статутів, нормативних і рекомендуваних документів, проведення нарад і урочистих заходів в бік надання пріоритетів практичному навчанню і підготовці. Потребують певного перегляду зміст практичних занять з вогневої та фізичної підготовки. Такі заняття мають бути складовими єдиного процесу бойової підготовки в рамках чітко сформульованих етапів навчання.

Висновки та перспективи подальших розробок у даному напрямку. Становлення НГУ має на меті формування боєздатної силової структури нового зразка, спроможної виконувати широкий спектр завдань по забезпеченню охорони правопорядку, державних кордонів, суверенітету і недоторканості України, безпеки її народу. Ці важливі завдання спроможні виконувати лише висококваліфіковані, фізично підготовлені офіцери, які досконало володіють вогнепальною зброєю, мають необхідні морально-вольові якості. Для забезпечення необхідного рівня підготовленості пропоную:

1. Визначити предмети бойової підготовки (фізична підготовка, вогнева підготовка, тактична підготовка, тактико-спеціальна підготовка, та інженерна підготовка) як пріоритетні навчальні дисципліни в системі виховання майбутніх офіцерів.

2. Створити систему пріоритетного відбору кандидатами на навчання і проходження служби з числа найбільш вмотивованої та підготовленої цивільної молоді, яка має досвід занять професійно-прикладними видами спорту. Вивчати можливості створення цілеспрямованої, багаторічної підготовки молоді для подальшого проходження служби в Національній гвардії України.

3. Вдосконалити навчально-тренувальний процес з фізичної та вогневої підготовки шляхом збільшення кількості навчальних годин, та приведення змісту навчальних програм до сучасних вимог практичного застосування підрозділів НГУ в бойових умовах.

4. Вдосконалення навчально-методичного та матеріального забезпечення, з урахуванням останніх досягнень сучасних фізкультурно-спортивних, військових та медичних наук в напрямках їх практичного застосування.

5. Впровадження в практику навчально-тренувального процесу використання простіших фармакологічних і відновлювальних засобів.

Передбачаю, що інтенсифікація навчального процесу, підвищення якості підготовки фахівців дозволить якісно виконувати завдання службово-бойового характеру, покращить якість та дасть змогу майбутнім офіцерам впевнено почувати себе прибувши до практичних підрозділів Національної гвардії України.

УДК 378.340

Градецький А.В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Курило О.І.**, старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

Реалізація проголошеної в Конституції України мети формування демократичної, соціальної, правової держави залежить від багатьох передумов, серед яких – наявність високого рівня правової свідомості і правової культури. Саме на підвищення якісного стану цих чинників правової держави спрямовано процес правового виховання.

Правове виховання не можна звести до кримінальної проблематики й ознайомлення з Кримінальним кодексом. Сутність правового виховання слід розуміти як організований ідейно-виховний процес, спрямований на: а) формування правосвідомості (знань, переконань, почуттів та ін.); б) формування певного рівня правової культури; в) здійснення впливу правових інститутів на свідомість, що дає змогу перетворювати правові знання і вимоги права на особисті переконання громадян (правова інтеріоризація); г) формування соціально активної особистості.

Правове виховання формує у курсантів правосвідомість, здійснює розвиток звичок правомірної поведінки, спираючись на державно-правові акти, що вимагають беззаперечного їх виконання.

Правове виховання курсантів обумовлене особливостями навчання в Національній академії Національної гвардії України, специфікою майбутньої служби офіцерів-гвардійців. Правове виховання курсантів НАНГУ – це систематична виховна діяльність, спрямована на формування у них правосвідомості, етично-правових переконань, системи правовідносин, звичок правомірної поведінки й неухильного виконання вимог законів і військових статутів. Мета правового виховання розглядається як перетворення зовнішніх нормативно-правових вимог у внутрішні потреби й погляди особистості офіцера, соціально-правові цінності – в особистісні ціннісно-правові якості майбутнього офіцера.

Завданнями правового виховання курсантів НАНГУ є: набуття необхідного оптимального рівня правових знань; формування поваги до права, матеріальних і культурних цінностей, які охороняє право і законодавство; формування правових умінь, навичок правомірної поведінки і діяльності; створення обстановки

законності нетерпимості до правопорушень та запобігання порушенням військової дисципліни; виховання поваги до правоохоронних органів та фаху офіцера-гвардійця як охоронця суверенітету і незалежності України.

В сучасних умовах існує необхідність інтенсифікації методів правового виховання курсантів та пошук нових. Це, зокрема, формування у курсантів умінь конкретного виду правоохоронної діяльності, підвищення своїх теоретичних знань шляхом самоосвіти, особистий приклад начальника, залучення курсантів до різних видів службової діяльності під час стажування. Завдання науково-педагогічного складу – максимально сприяти вихованню правосвідомості, розбудові гуманістичних норм взаємовідносин соціуму й особистості.

УДК 355.02:35.076.1

Градецька Н.М., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України; **Повар О.В.**, старший викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ДОСВІД FIER В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ КРИЗИ

Національна гвардія України як військове формування за своїм призначенням і функціями є одним із головних суб'єктів системи забезпечення державної безпеки.

Формування, подібні до НГУ, існують у багатьох країнах світу, зокрема Європи. У жовтні 2017 року Національній гвардії України було надано статус повноправного члена Міжнародної Асоціації сил жандармерії та поліції у статусі військової установи – FIER. У даний час до FIER входять сили жандармерії та поліції в статусі військової установи Франції, Італії, Іспанії, Португалії, Туреччини, Нідерландів, Марокко, Румунії, Йорданії, Тунісу, Палестини та України.

Основні функції, які виконують воєнізовані підрозділи з правоохоронними функціями в зазначених країнах: захист державної незалежності від зовнішньої агресії; боротьба з тероризмом та звільнення заручників; припинення та ліквідація масових заворушень; участь у загальновійськових операціях; боротьба із злочинністю; попередження правопорушень на транспорті; охорона державних установ; сприяння органам держави у ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійних лих.

Членство НГУ в Асоціації надає: посилену підтримку іноземних партнерів у

процесі трансформації та розвитку НГУ і приведення її діяльності до норм і стандартів аналогічних правоохоронних формувань країн – членів Асоціації; дає змогу активізувати співробітництво з колегами по всьому світу, розвивати і зміцнювати міжнародні зв'язки з країнами – членами та партнерами; надає можливості обміну досвідом у галузях, що становлять спільний інтерес для структур – членів Асоціації, а також участі в заходах для обговорення спільних ви-кликів та загроз національній та міжнародній безпеці; надає можливість іншим членам ФІЕР вивчати досвід НГУ з виконання службово-бойових завдань у кризовий період, зокрема з питань урегулювання внутрішніх конфліктів та реагування на загрози (у тому числі «гібридні»); підвищує можливості впровадження інновацій та нових технологій у сферу забезпечення безпеки.

Досвід організації та діяльності таких підрозділів заслуговує на використання і в нашій країні в частині: розбудови підрозділів спеціального призначення Національної гвардії; використання сил Національної гвардії на транспорті; створення мобільних підрозділів Національної гвардії, які мають стати силами оперативного реагування на певних територіях; виконання функцій військової поліції; участь у миротворчих операціях; проведення «польових» криміналістичних досліджень; охорони перших осіб держави, державних органів влади.

Вступ НГУ до ФІЕР став потужним імпульсом і чітким сигналом до продовження реформ у Національній гвардії України, адаптації національного законодавства України до демократичних норм та стандартів провідних країн світу. Першочерговим завданням розвитку НГУ на сучасному етапі є імплементація вимог Закону України «Про національну безпеку України», внесення змін до Закону України «Про Національну гвардію України» та деяких нормативно-правових актів для того, аби відповідати вимогам сьогодення, враховувати досвід і рекомендації європейських країн.

УДК 340.12:165.721

Дручек О.В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України

ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ: ВИКЛИК ПРОЦЕСАМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Одним із завдань сучасної юридичної є пошук шляхів удосконалення правового регулювання. Викликом на цьому шляху є явище правового нігілізму, що по суті є деструктивною суспільною практикою і перешкодою

формуванню правової держави. Беручи до уваги факт існування цього феномена у правовій, соціальній, психологічній, ідеологічній площинах, на основі феноменологічного підходу визначаємо правовий нігілізм як комплексний міжсистемний феномен, складне соціальне, психологічне, ідеологічне явище, що полягає у мотивованому свідомому відторгненні девіантним суспільним середовищем права та пов'язаних із ним цінностей. Сутність правового нігілізму складає виражене у поведінковому акті негативно-заперечливе ставлення індивіда до права та законів. Характерними ознаками зазначеного поняття є: а) належність до правової, психологічної, поведінкової, ціннісної сфери; б) соціальна шкода; в) поширення у девіантно налаштованій частині соціуму; г) вираження у різних формах невизнання об'єктивно існуючих правових цінностей. Отже, правовий нігілізм – це незатребуваність індивідом чи суспільством нормативного регулювання права та правових норм. Структура правового нігілізму найчастіше окреслюється формулою «суб'єкт – знання про правову дійсність – їх оцінка – відображення суб'єктивного ставлення до права». З позицій загальнофілософського підходу, об'єктом правового нігілізму у широкому розумінні є правова дійсність; у вузькому – теорія, ідеологія та практика правової організації суспільного життя. Відповідно, суб'єктами (носіями відповідної свідомості), є: а) суспільство у цілому; б) сформовані за певними критеріями суспільні групи; в) індивіди. Характерною рисою усіх зазначених суб'єктів є їх девіантність, тобто внутрішня готовність до активного чи пасивного заперечення цінності правових норм, що ґрунтується на мотивованій переконаності щодо нікчемній ролі останніх у соціальному регулюванні.

Детермінанти правого нігілізму, характерні для сучасного українського соціуму, мають різний ступінь дії та прояву, що дозволяє градувати їх на а)джерела; б) причини; в) умови живлення правового нігілізму. За критерієм походження (природи), детермінанти правового нігілізму поділяють на: а) об'єктивні, обумовлені загальним буттям суспільства, індивіда і права; б) суб'єктивні, обумовлені внутрішніми, психологічними процесами сприйняття права суб'єктом. З урахуванням критерію внутрішнього змісту серед детермінант правового нігілізму виділяють: а) історичні; б)соціокультурні; в) ідеологічні; г) особистісно-психологічні; д)соціально-економічні; е)юридичні.

Наразі небезпека правового нігілізму, як деструктивної суспільної практики, полягає у тому, що зазначене явище стає самодостатньою асоціальною системою, яка стрімко збільшує темпи зростання за рахунок негативного впливу на соціум. Загроза посилюється також через те, що правовий нігілізм мімікрує, набуває нових форм прояву. Так, сучасний стан економічного, політичного, суспільного життя в Україні сприяє розвитку новітніх форм прояву правового нігілізму, таких як: а) територіальний сепаратизм;

б) невиконання рішень судів; в) нехтування законодавством про мову; г) національний і релігійний екстремізм; д) гендерна нерівність; е) прояви расизму і ксенофобії тощо. Для явища правового нігілізму, що має місце у сучасній українській дійсності, характерним є широке розповсюдження; демонстративний, непередбачуваний характер; підкреслена агресивність; різноманіття форм прояву; здатність до новоутворень.

Притаманний сучасному історичному періоду розвитку України феномен правового нігілізму може бути нейтралізовано і подолано, але це можливо лише за умови спільних і наполегливих зусиль щодо цього держави, громадянського суспільства, кожного індивіда.

УДК 342.72/.73

Кандиба С.В., кандидат юридичних наук, викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор; **Магмет Т.М.**, викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В НГУ

Зі змінами до ЗУ «Про військовий обов'язок і військову службу» у відповідності статтю 23 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2397-VIII від 05.04.2018 та абзац перший частини десятої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 697-IX від 16.06.2020 прописано; «Порядок продовження військової служби (дії контракту) таким військовослужбовцям визначається відповідними положеннями про проходження громадянами України військової служби та іншими нормативно-правовими актами Міністерства оборони України, інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями, якщо інше не передбачено законом».

При працевлаштуванні Особи з інвалідністю володіють усією повнотою соціально-економічних, політичних, особистих прав і свобод, закріплених Конституцією України та іншими законодавчими актами. Відповідно до ЗУ «Про основи соціальної захищеності людей з інвалідністю в Україні», в реалізації творчих і виробничих здібностей людей з інвалідністю та з урахуванням індивідуальних програм реабілітації їм забезпечується право працювати на підприємствах, яка не заборонена законом. Згідно ст. 18 підприємства, установи, організації, які використовують найману працю,

зобов'язані виділяти та створювати робочі місця для працевлаштування осіб з інвалідністю, у т.ч. спеціальні робочі місця, створювати для них умови праці з урахуванням індивідуальних програм реабілітації і забезпечувати інші соціально-економічні гарантії. Згідно зі ст. 12 Закону України «Про охорону праці», підприємства, які використовують працю інвалідів, зобов'язані створювати для них умови праці з урахуванням рекомендацій медико-соціальної експертної комісії та індивідуальних програм реабілітації, вживати додаткових заходів безпеки праці. Відповідно ст. 24 КЗПП України, при укладенні трудового договору громадянин подає паспорт, трудову книжку, документи про освіту, про стан здоров'я, тому під час працевлаштування особи з інвалідністю подати і документи, які підтверджують інвалідність, а саме: 1. Довідку медико-соціальної експертної комісії та виписку з акта огляду в МСЕК (роботодавцеві залишають їх копії); 2. Індивідуальну програму реабілітації людини з інвалідністю. У цих документах вказується причина інвалідності, її група і строк та висновки комісії про умови та характер праці. Гарантії осіб з інвалідністю, зі ст. 172 КЗПП України, за вимогами індивідуальної програми реабілітації можуть встановлюватися режим роботи на умовах неповного робочого дня та пільгові умови праці. У разі, якщо у рекомендаціях МСЕК зазначено, що особа з інвалідністю може працювати за своєю посадою на умовах скороченого робочого дня, роботодавець на прохання працівника зобов'язаний встановити йому неповний робочий час на основі ст. 172 КЗПП. Для цього роботодавець видає відповідний наказ.

Висновки: На жаль НГУ не розробила відповідне «положеннями про проходження військової служби»Ю, це необхідно виправити.

УДК 629.114.5

Коба О.В., кандидат педагогічних наук, заступник начальника кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Курило О.І.**, старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

СПЕЦІАЛЬНІ АВТОМОБІЛІ ТИПУ «АЗ» ЯКИМИ ЗДІЙСНЮЮТЬ КОНВОЮВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НГУ

Для переміщення засуджених і осіб, взятих під варту, за встановленими маршрутами використовуються спеціалізовані транспортні засоби - спеціалізовані автомобілі, які називаються автозаками типу «АЗ». Автозак в Національній гвардії України нині використовують шасі вантажних автомобілів

ГАЗ, Газель, МАЗ.

Норми посадки осіб, узятих під варту засуджених до позбавлення волі у спеціальному автомобілі визначається відповідно до технічних вимог до транспортного засобу.

З появою на українському ринку автомобілів типу “Газель” були розроблені та впроваджені спеціалізовані автомобілі для перевезення осіб, взятих під варту, на базі ГАЗ-2705 та ГАЗ-3302, завдяки цьому можна було раціональніше використовувати транспорт і значно економити пальне.

Ці шасі і стали пріоритетними при розробках зазначеної категорії спец автомобілів, що згодом було підтверджено “Концепцією забезпечення підрозділів МВС України транспортними засобами”.

Що стосується спеціалізованого автомобіля на базі шасі ГАЗ-3307, то суттєвих зауважень до нього під час дослідної експлуатації не виявлено.

У ході обговорення питання надійного утримання осіб, взятих під варту, під час перевезення з підрозділів надійшов ряд нових пропозицій, а саме:

у кузові спеціалізованого автомобіля має бути обладнане місце для перевезення речей затриманих; необхідно щоб під час перевезення різні категорії затриманих (чоловіки, жінки, підлітки) розміщувались окремо, а тому в автозакі має бути передбачено 3-5 камер залежно від шасі.

Для спеціалізованого автомобіля на базі ГАЗ-3307 у 2003 році фахівцями НДІ “Спецтехніка” МВС України розроблене нове поліпшене внутрішнє планування, яким передбачено 21 місце для затриманих в 5-ти камерах, зокрема: одна дев’ятимісна, дві - чотиримісні, дві - двомісні.

Спец автобус призначений для перевезення осіб, взятих під варту, із забезпеченням їхньої повної ізоляції від сторонніх. Спец автобус забезпечує перевезення п’яти військовослужбовців варту з конвоювання (включно з водієм): двох у кабіні водія (Начальника варту та водія) та трьох у кузові (помічника начальника варту та чатового 1, 2 поста), а також двадцяти однієї особи, взятої під варту (засуджених чи підсудних): п’яти осіб у загальній камері, чотирьох осіб у чотирьох одномісних камерах, дванадцять осіб у шести двомісних камерах із забезпечення. Кількість посадочних місць - 14: у кабіні - 2 особи, включаючи водія; у відсіку для охорони - 3 особи; у відсіках для затриманих - 9 осіб; відсік для затриманих складається з 5-ти одномісних камер і 1-ї чотирьохмісної камери. Побудовано на базовому шасі сучасного автомобіля Ford Transit.

Побудовано на базовому шасі сучасного автомобіля МАЗ-4370. Кількість посадочних місць для засуджених та підсудних - 30: у кабіні – 3 військовослужбовця (начальник варту, водій, військовослужбовець посилення варту за указівкою командира); у відсіку для охорони - 3 військовослужбовця (помічник начальника варту, чатові 1, 2 поста та кінолог з службовою

собакою);у відсіках для засуджених та підсудних - 24 особи; відсіках 3-х однокамерних; 4-х двокамерних; 1-на чотирьохкамерна; 1-на дев'ятикамерна загального тримання.

УДК 351.74.08

Кобзар О.Ф., доктор юридичних наук, професор, начальник кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Загородній С.В.**, начальник відділу кадрів та обліку Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ І ЗАКОННОСТІ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Питання використання міжнародного досвіду під час удосконалення функціонування інституцій, що забезпечують дисципліну і законність в органах правопорядку є одним із найбільш важливих. Від належного функціонування органів правопорядку, перш за все, залежить рівень забезпеченості правами і свободами людини і громадянина в кожній окремій державі, де вони існують. Оскільки Україною, було обрано євроінтеграційний шлях, що передбачає оптимізацію та удосконалення функціонування всіх державних інституцій до високих міжнародних стандартів слід належну увагу, приділити саме міжнародному досвіду.

Разом із тим, «законність» виступає принципом діяльності державного апарату щодо здійснення своїх владних функцій у чітких межах закону, пов'язаних із забезпеченням прав громадян та громадських організацій. Саме вузьке розуміння вказаного поняття і відображає необхідний для даного дослідження сенс.

Саме дотримання дисципліни і законності в діяльності правоохоронних органів як в Україні так і в світі, забезпечує належне їх функціонування в межах визначених повноважень, дає підстави та змогу реалізовувати свої функції з забезпечення прав і свобод людини і громадянина та утвердження принципів верховенства права та правової державності.

Міжнародний досвід, відповідних процесів, характеризується різними ознаками, що викладають сутність та значення дисципліни і законності у діяльності правоохоронних органів в тому числі і військових формувань з правоохоронними функціями.

У Великобританії безпосередній нагляд за поліцейськими силами на місцях

здійснюється інспекторатами поліції МВС Великобританії і департаменту внутрішніх справ державного секретаря по Шотландії.

В США, де існує досить складна структура поліцейських (правоохоронних) органів, служби, що займаються питаннями законності та дисципліни в самій поліції, також відзначаються різноманітністю. Так, в федеральній поліції – ФБР – для внутрішніх розслідувань існує відділ внутрішніх справ та етики. Відділ незалежний від керівництва ФБР, підпорядкований безпосередньо міністру юстиції (ФБР входить до складу Міністерства юстиції США). Цікавим, на наш погляд, також є досвід діяльності військової поліції в США, повноваження якої розповсюджується, крім збройних сил, і на Національну гвардію США. Згідно з керівними документами, в бойовій обстановці військова поліція армії США має виконувати такі основні завдання: забезпечення пересування військ під час проведення військових операцій; підтримання законності і правопорядку в ході військових операцій; забезпечення охорони територій та об'єктів; надання допомоги біженцям; здійснення оперативно-розшукової діяльності.

Жандармерія Франції вирішує завдання в інтересах Збройних сил, а також виконує значний обсяг поліцейських і адміністративних функцій в інтересах всієї держави. Діяльність жандармерії має міжвідомчий характер і координується також з Міністерством внутрішніх справ Франції та Міністерством юстиції Франції і виконує функції військової поліції. Спеціалізовані формування якої забезпечують охорону режимних об'єктів, здійснюють нагляд за дотриманням правопорядку та законності, допомагають адміністративним службам в їх повсякденній діяльності. Жандармерія вирішує завдання в інтересах збройних сил, а також виконує значний обсяг поліцейських та адміністративних функцій в інтересах всієї держави.

На підставі здійснення оглядового дослідження поняття дисципліни і законності, а також визначення його важливості у системі правоохоронних органів, проаналізувавши міжнародний досвід забезпечення дисципліни і законності відповідними органами у підрозділах та органах правопорядку, слід аргументувати наступні висновки. Законність виступає принципом діяльності державного апарату щодо здійснення своїх владних функцій у чітких межах закону, пов'язаних із забезпеченням прав громадян та громадських організацій. Дотримання дисципліни і законності в діяльності правоохоронних органів як в Україні так і в світі, забезпечує належне їх функціонування в межах визначених повноважень, дає підстави та змогу реалізовувати свої функції з забезпечення прав і свобод людини і громадянина та утвердження принципів верховенства права та правової державності.

УДК 351.74:37

Корнієнко Д.М., кандидат юридичних наук, доцент, начальник Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩО ВХОДЯТЬ ДО СФЕРИ УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі реформування системи Міністерства внутрішніх справ України актуалізується проблема професійної підготовки майбутніх офіцерів, підвищення рівня їхньої компетентності. Зростання вимог до випускників закладів вищої освіти військового та правоохоронного спрямування пов'язано з потребою формування готовності курсантів до виконання управлінських функцій, що тісно пов'язано із сучасними суспільними викликами щодо підготовки соціально активних, здатних до професійного й особистісного розвитку упродовж життя офіцерів, які мають бути наділені високим рівнем відповідальності, комунікативної культури, управлінської компетентності.

Вимоги до професійної підготовки офіцерів у закладах вищої освіти, що входять до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, постійно зростають та, відповідно, зумовлюють необхідність суттєвого вдосконалення змісту, форм, методів опанування освітніх компонентів з метою формування високого рівня готовності до професійної діяльності випускників, що дозволить подолати негативні тенденції домінування авторитарного стилю професійної комунікації у військових формуваннях та правоохоронних органах, неефективного прийняття управлінських рішень, недостатності діалогічної взаємодії між керівниками і підлеглими.

В свою чергу, сучасний етап реформування вищої освіти в Україні актуалізує проблеми підготовки фахівців, наділених спектром професійних компетентностей, формування яких забезпечується у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.

Для визначення потенціалу фахової підготовки у формуванні готовності майбутніх випускників-офіцерів до управлінської діяльності важливого значення набуває об'єктивне розуміння таких низки понять пов'язаних із професійною підготовкою.

Важливо зазначити, що у різних сферах професійної комунікації особлива увага надається професійно цінним якостям фахівців. Зміст фахової підготовки курсантів у закладах вищої освіти МВС України визначається освітніми компонентами фахового спрямування.

Фахова підготовка курсантів зосереджує значний педагогічний потенціал щодо формування готовності майбутніх офіцерів до ефективної професійної діяльності. Науково-педагогічний потенціал підготовки у закладах вищої освіти МВС

України полягає насамперед у можливостях вироблення стійкої системи цінностей, внутрішніх регуляторів поведінки, розвитку уміння швидко адаптуватися до мінливих життєвих ситуацій, підготовці курсантів, здатних виконувати професійні обов'язки, розвивати управлінські, організаторські, комунікативні якості тощо.

Крім цього слід зазначити, що з огляду на сучасні підходи у системі вищої освіти взагалі та МВС України зокрема, які пов'язані із посиленням практичної і фахової складових підготовки, важливим є досвід підготовки фахівців-правоохоронців у зарубіжних країнах.

Аналіз особливостей підготовки фахівців для правоохоронних органів та військових формувань з правоохоронними функціями у зарубіжних країнах (Франції, Великобританії, Сполучених Штатах Америки, Італії, Німеччині, Бельгії, Польщі тощо) доводить, що позитивним є досвід практико орієнтованого навчання, стажування, відпрацювання злагоджених професійних дій, акцентування уваги на розвитку управлінських якостей. При цьому позитивний досвід слід використовувати з врахуванням національних особливостей та можливостей ментального, економічного та соціального характеру.

УДК 351.743:342.77

Курило О.І., старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Магмет Т.М.**, викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ

Збільшення кількості надзвичайних ситуацій – реальність і загальна проблема сучасного світу. Така тенденція зберігатиметься і в майбутньому внаслідок діяльності людини, а саме поширення тероризму, кіберзлочинності, міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, масових заворушень, спроб захоплення державної влади та інших явищ. В Україні додатковими чинниками виникнення надзвичайних ситуацій є намагання Росії підірвати основи міжнародної безпеки та міжнародного права, окупація частини території України – Автономної Республіки Крим і міста Севастополь, воєнна агресія на Сході країни та інші загрози, визначені в Стратегії національної безпеки України.

Найбільш небезпечним видом групових порушень громадського порядку є масові заворушення. За своїм характером і наслідками ці злочини є досить небезпечними, оскільки вони порушують нормальне функціонування органів

державного управління, транспорту і торгівлі; учасники масових заворушень здійснюють спроби підірвати авторитет представників влади, вчинити над ними розправу. Вони негативно впливають на національні інтереси держави, тягнуть руйнування основ суспільства, дестабілізацію обстановки, падіння авторитету органів державної влади й місцевого самоврядування, дезорганізують роботу підприємств, організацій, транспорту. Дана ситуація потребує відповідного реагування державних органів. Для цього серед комплексу заходів у відповідь на виникнення таких ситуацій державою може тимчасово бути введений надзвичайний стан – особливий правовий режим. Відповідно до чинних правових норм у державі створено низку структур, зокрема сили безпеки і оборони. Серед таких сил (відповідно до Закону України «Про Національну гвардію» від 13 березня 2014 р.) Національна гвардія України - є основним суб'єктом з припинення масових заворушень. При здійсненні заходів щодо припинення масових заворушень НГУ координує діяльність сил та засобів правоохоронних органів, залучених до припинення зазначених протиправних дій.

Організація діяльності Національної гвардії України з припинення масових заворушень, а також порядок її взаємодії під час виконання зазначеної функції з правоохоронними органами, іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування визначається Кабінетом Міністрів України. В умовах надзвичайного стану, уведеного в Україні чи в окремих її місцевостях унаслідок виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема соціальних, особливої уваги держави потребують питання забезпечення громадського порядку, охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян, вагомі місце та роль у вирішенні яких мають відводитись НГУ.

Необхідною і актуальною є потреба в визначенні та відпрацюванні Кабінетом Міністрів України нормативних документів щодо організації діяльності Національної гвардії України з припинення масових заворушень, а також порядку її взаємодії з правоохоронними органами та іншими органами державної влади під час виконання зазначеної функції.

УДК 811.161.2'42

Легенький В.В., викладач кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Правова культура та правове виховання відіграє велике значення в службово-бойовій діяльності військовослужбовці, тому робота з підвищення їх рівня є дуже

*Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України
25 березня 2021 р., м. Харків*

актуальною в наш час.

Правова культура військовослужбовців будується на:

дотриманні військової дисципліни;

зразковому виконанні обов'язків військовослужбовців відповідно займаних посад;

виявленні поваги до командирів і один до одного;

ввічливості і додержанні військового етикету.

Правова культура військовослужбовців вимагає знання законодавства України, норм права, вміння користуватися всіма правовими засобами під час виконання службових обов'язків в межах своєї компетенції, встановленої законом та іншими правовими актами. Основну та найважливішу роль відіграють правосвідомість та правова культура офіцерів (командирів, начальників), їхньої компетентності, вміння підтримувати бойову готовність, зміцнювати військову дисципліну.

Категорія військовослужбовців офіцерського складу повинна володіти не тільки військово-професійними знаннями, а ще й професійно-правовою культурою, яка повинна бути значно вищою за правову культуру своїх підлеглих. Правова культура військовослужбовців рядового, сержантського, старшинського та офіцерського складу повинна передусім відображатися в їх діях на практиці в побуті в службовий та позаслужбовий час.

Військовослужбовець повинен використовувати правові знання в ході виконання своїх службових обов'язків.

Високі знання законодавства України військовослужбовцями, дають можливість впевнено приймати правильні рішення та виконувати їх. Право виховна робота і навчання командирів та їх помічників з правової роботи повинні бути спрямовані на доведення до особового складу знань (правової інформації), норм діючого законодавства. Посадові керівники та їх помічники (командири, начальники) повинні бути особистим прикладом для підлеглого особового складу у дотриманні вимог законів, Військової присяги, Статутів та інших керівних документів. Головні зусилля керівники (начальники) управлінь, командування військових частин та підрозділів повинен спрямовувати своїх підлеглих на розуміння змісту законів, постанов, директив, наказів, розпоряджень старших начальників та командирів. Саме правове виховання, надає можливість військовослужбовцям розуміти і вдосконалювати в собі повагу до військового правопорядку, усвідомлення його важливості та необхідності для підтримання постійної бойової готовності і боєздатності об'єднань, управлінь, військових частин і підрозділів.

На військові формування покладено великий обсяг виконання службово-бойових завдань, в ході яких вимагається дотримання правових норм. Одна із перших, це бути взірцем, для цивільних громадян, і саме це повинен виконувати кожен військовослужбовець, не зважаючи на його займану посаду та його військове звання.

В наш час в повсякденному житті більша кількість військовослужбовців мають лише загальне уявлення про право, законодавства та ознайомлені тільки з їх основними принципами. Також не всі добре засвоїли ті правові норми, які ввійшли у звичку повсякденної поведінки та діяльності. Тому, переважно недостатня правова компетентність, низький рівень знань правових норм нерідко є причиною порушень законності в адміністративній діяльності командирів та начальників. Усе це в сукупності сприяє деформованості правової свідомості особистості й виступає однією з безпосередніх причин правопорушень і злочинів.

Правова культура є, і повинна залишатися одним із найважливіших компонентів загальної культури і повинна бути притаманною кожному військовослужбовцю, адже саме норми права будують принципи військових відносин, взаємодію у військових колективах, дисциплінованість, навчання і виховання воїнів.

Як висновок, саме від кожного військовослужбовця залежить підвищення рівня своєї правової культури, яка в цілому впливає на культуру військового формування.

УДК 342.72/.73

Манжос О.О., старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ – начальник служби РХБЗ та екологічної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник;
Кандиба С.В., кандидат юридичних наук, викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОВЕ ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В НГУ

Після Указу Президента України та вступу в дію зміни до ЗУ «Про військовий обов'язок і військову службу» у відповідності статтю 23 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2397-VIII від 05.04.2018 та абзац перший частини десятої статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 697-IX від 16.06.2020 прописано; «Порядок продовження військової служби (дії контракту) таким військовослужбовцям визначається відповідними положеннями про проходження громадянами України військової служби та іншими нормативно-правовими актами Міністерства оборони України, інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями, якщо інше не передбачено законом.»

У зв'язку з тим, що в лавах НГУ у відповідності до вищезазначених змін з

2018 року проходять службу особи з інвалідністю, а діяльність НГУ регламентована виключно переліком нормативно-правових актів Закони України Ст. 3. ЗУ « Про Національну гвардію України» Принципи діяльності Національної гвардії України, Стаття 4. Правові засади діяльності Національної гвардії України, п. 6 Ст. 9. Особовий склад Національної гвардії України ЗУ «Про Національну гвардію України». Трудові відносини працівників Національної гвардії України регулюються законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами (контрактами), Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, Розпорядження Кабінету Міністрів України, Наказів МВС України та Наказів командувача Національної гвардії України та інше), які відображені на головному сайті НГУ.

На мою особисту думку до переліку посад військовослужбовцям військової служби за контрактом з числа громадян України, які під час проходження військової служби були визнані військово-лікарськими комісіями непридатними до військової служби за станом здоров'я за наслідками захворювань, поранень (травм, контузій, каліцтв), одержаних під час виконання обов'язків військової служби, що призвело до встановлення їм інвалідності, часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності

До підрозділів – заступник з профорієнтаційної або масово-роз'яснювальної роботи. Особи з інвалідністю на високій службі, це дуже мотивовані і досвідчені люди які мають професійний та бойовий досвід.

До ВУЗів та НДІ – так само заступник з профорієнтаційної або масово-роз'яснювальної роботи та потрібно додати: начальник, заступник начальника кафедри, начальник, заступник начальника факультету, директор інституту, Ректор, заступник ректора, провідного наукового співробітника (доцент, професор), старшого дослідника (доктор наук, кандидат наук), старшого наукового співробітника, начальник, заступник відділу та інше.

Пропонувати керівництву НГУ на виконання діючого законодавства України, в складі робочої групи зробити відповідне положення.

УДК 316.346: 305

Нестерцова-Собакарь О.В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ГЕНДЕРНИЙ ПАРИТЕТ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Вагомим кроком на шляху підвищення рівня дотримання принципу гендерної рівності у всіх сферах життя українського суспільства стало затвердження

*Науково-практична конференція Національної академії Національної гвардії України
25 березня 2021 р., м. Харків*

Кабінетом Міністрів України Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Реалізація цієї програми сприятиме утвердженню принципу рівності жінок і чоловіків у пріоритетних сферах соціального та економічного розвитку в Україні, ефективному розв'язанню проблем та усуненню диспропорцій гендерного розвитку з чіткою орієнтацією на права людини.

Гендерна рівність як принцип полягає в тому, щоб вивчити і усунути всі соціальні бар'єри, що заважають людині проявитися як особистості, а також створити рівні соціальні можливості для реалізації особистості жінок і чоловіків в усіх сферах життєдіяльності залежно від особистого вибору людини.

Офіційно гендерної дискримінації в Україні не існує, адже на законодавчому рівні її заборонено Конституцією та Законом «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Крім того, 1980 року Україною була ратифікована Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. 2005 року Верховна Рада ухвалила Закон «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Навіть Угода про асоціацію між Україною та ЄС, містить статтю про гендерну рівність в економічному житті, яка декларує забезпечення рівних можливостей для чоловіків та жінок у сфері зайнятості, освіти та навчання, економічної та суспільної діяльності, а також у процесі ухвалення рішень.

Разом з тим, на практиці й досі зберігається доволі консервативне та стереотипне сприйняття жінок та чоловіків, їхніх можливостей та ролей, які не дозволяють повною мірою реалізувати ту гендерну рівність, яка прописана у всіх згаданих документах. Хоча протягом останніх років ситуація потроху покращується. Не є виключенням і правоохоронна сфера.

З одного боку, висококваліфіковані жінки-правоохоронці становлять високий відсоток штату, з іншого боку, численні стереотипи, які існують в організаціях, стримують їх професійне зростання та кар'єру. Все це не може не позначатися на уявленні жінок про самих себе, їх гендерної ідентичності.

Специфіка професійної діяльності з охорони правопорядку дозволяє активно залучати жінок до виконання професійних завдань, що зумовлює важливість пошуку принципово нових підходів до роботи з цією категорією правоохоронних кадрів.

Абсолютно закономірною ознакою сьогодення, що відповідає сучасним світовим тенденціям є збільшення кількості жінок, які проходять службу в різних правоохоронних відомствах України.

Необхідність залучення жінок до роботи в правоохоронних структурах, насамперед поліції, зумовлено тим, що це допомагає розв'язувати такі проблеми, як ефективна організація боротьби зі злочинністю жінок і неповнолітніх, попередження злочинів, скоєних на побутовому ґрунті. Крім того, збільшення прийому жінок до поліції на практиці розширює соціальну базу формування персонального складу даного правоохоронного відомства. З іншого боку, розширення прийому жінок на службу може спричинити в майбутньому

необхідність перегляду деяких принципів моментів, які стосуються проходження служби, зокрема тактики використання сил і засобів поліції.

На думку європейських поліцейських, служба жінки в поліції результативна. Жінки більш комунікабельні при врегулюванні сімейних конфліктів, робота жінок-поліцейських незамінна при роботі з жертвами насильницьких дій, з підлітками-правопорушниками. Жінки набагато краще складають іспити й засвоюють матеріал у ході навчання. Поліцейських-жінок не залучають до проведення окремих спецоперацій (з агресивними демонстрантами, при звільненні заручників, роботи у спецпідрозділах), але в основному при підготовці жінки-поліцейські та чоловіки проходять однаковий курс навчання і до оцінки їх знань, навичок та якостей використовуються однакові критерії.

Пілотні дослідження визначили досить слабкий, на сьогодні, рівень вивчення питань професійної самореалізації жінок в умовах воєнізованих колективів, а також поставили проблему мотивації вибору жінками професії правоохоронця. Були виявлені тенденції, аналогічні російському ринку праці, коли 47% українських жінок-правоохоронців пішли на службу через необхідність мати гарантовану трудову зайнятість та службовий зріст. Ще 28,9% опитаних віддають перевагу роботі у чоловічих колективах через реальну перспективу влаштування особистого життя. Тобто майже 77% опитаних жінок обрали роботу в поліції в силу труднощів економічного характеру та негативних факторів суспільного розвитку.

Наразі в структурі Національної поліції працює 21,8% жінок. Прихід значної кількості жінок до поліцейських підрозділів є однією з характерних рис сьогодення. У низці служб жінки істотно «потіснили» чоловіків. Кількість дівчат, що бажають навчатися в освітніх установах системи МВС України, також продовжує зростати. Очевидно, що підвищений інтерес жінок до опанування «поліцейських» професій, які тривалий час вважалися суто чоловічою справою, не може бути зігнорований суспільством. При цьому ідея створення цілісної концепції правового регулювання діяльності жінок-правоохоронців тривалий час підтримується рядом фахівців, які вказують на чисельні недоліки діючої нормативної бази, яка є наслідком невдалих компромісів, непродуманих рішень, недоглядів і помилок законодавця.

Таким чином, активне залучення жінок до служби в правоохоронних органах сприяє підвищенню їх ефективності. Однак широка участь жінок у діяльності Національної поліції України, на жаль, не призвела до усунення відмінностей між чоловіками і жінками. За кількісно близьким рівнем активності чоловіків і жінок, останні продовжують працювати в умовах гендерної нерівності. Дослідження доводить, що, хоча гендерна політика в Україні передбачає створення суспільства, в якому жінки і чоловіки користуються рівними можливостями, правами та обов'язками у всіх сферах життя, в реальності все ще залишаються відкритими такі питання, як дискримінація жінок, а також гендерні стереотипи в поліції. Збільшення кількості жінок в правоохоронних структурах є незворотнім

процесом, а тому становлення гендерного паритету в правоохоронній діяльності потребує не лише окремого вивчення питань дотримання гендерної рівності, але й розробки відповідних заходів попередження порушень гендерних прав працівників поліції.

УДК 351.259.62

Островський С.О., кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Толстоносів Д.Ю.**, кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ

Правові засади у своїй сукупності: по-перше, забезпечують повноцінну участь підрозділів Національної гвардії України та правоохоронних органів у виконанні функцій щодо захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від протиправних посягань, охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій, відсічі збройної агресії проти України та ліквідації збройних конфліктів; по-друге, визначають нормативно не закріплені правила взаємодії підрозділів Національної гвардії України з правоохоронними органами; по-третє, мінімізують неякісність від встановленої взаємодії зазначених органів.

Серед основних засад взаємодії підрозділів Національної гвардії України з правоохоронними органами можна виокремити наступні: законності; легітимності; доцільності; незалежності; паритетності; довіри, координації інтересів; комплексності; гнучкості; єдності цілей і завдань; оптимальності; фінансової забезпеченості; контролю та нагляду; відповідальності.

Взаємодії притаманні наступні ознаки: діяльність по здійсненню спільних завдань, що виконуються в межах визначених нормативно-правовими актами повноважень ґрунтується на принципі законності, що обумовлює використання чітко встановлених методів та форм; дана діяльність вимагає залучення значної кількості суб'єктів, що наділені широким колом повноважень; суб'єкти взаємодії постійно впливають один на одного, в результаті зазначеного впливу виникають ефективні управлінські рішення відповідно до вирішення поставлених завдань; діяльність взаємодії суб'єктів проводиться в межах визначеної законодавцем

компетенції, в результаті чого проявляється та характеризується зміст та сутність, обсяг такої взаємодії; злагодженість, гармонія та узгодженість є невід'ємними характеристиками взаємодії суб'єктів правоохоронних органів; мета, ціль та результат є основними двигунами діяльності по взаємодії суб'єктів правоохоронних органів, що є значно ширшою і складнішою ніж межі, мета та призначення діяльності одного органу, що є мотиваційним поштовхом щодо спільної діяльності по реалізації функцій держави; рухомою ознакою даної діяльності є ініціативність однієї з сторін суб'єктів взаємодії; суб'єктам взаємодії притаманний незалежний, рівноправний характер стосунків, що базується на партнерських відносинах, які розриваються у випадку вирішення поставленої задачі на досягнення встановленої мети; має програмний упорядкований зміст.

Взаємодія правоохоронних органів України, в тому числі і військових формувань з правоохоронними функціями – це співробітництво, в межах посадових обов'язків і прав, на основі взаємодопомоги частин та елементів правоохоронної системи, з метою найбільш ефективного розв'язання завдань протидії злочинності та охорони громадського порядку та безпеки.

УДК 351.746.1(477)(075.8)

Островський С.О., кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Бейкун А.Л.**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор юстиції

ДИСКУСІЙНІ ЧИННИКИ СТРУКТУРНОЇ ПОБУДОВИ ТА ЗМІСТОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НОРМАТИВНОГО МАСИВУ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анексія Криму супроводжується посиленням підривної діяльності проти України у формі інспірування сепаратизму, підготовки бойовиків та направлення їх у східний регіон, тотального порушення прав людини, привласнення «самопроголошеною кримською владою» підприємств стратегічного значення. Російська Федерація, позбавляючи Україну виходу до моря та завдаючи удару її експортно-транзитному потенціалу, посилює її економічну залежність, реалізуючи свою головну мету – перетворення України та континентальну державу. Наявність маріонеткових режимів на окупованій території загрожує поширенням терористичних угруповань та сепаратистських дій не лише в Донецькій та Луганській областях, а й на всю територію України, що становить загрозу для її територіальної цілісності. Тероризм на сході України перетворився в стратегічну загрозу національній безпеці, терористичні угруповання безперервно змінюють

методи, засоби та тактику реалізації своїх дій, що приводить до соціально-економічної й політичної дестабілізації в державі, формуючи тим самим новий пояс нестабільності в регіоні.

А.О. Собакарь та О.Ю. Дахно виділяють аспекти, що сприяли порушенню територіальної цілісності України з боку Російської Федерації, дозволили дестабілізувати внутрішньополітичну ситуацію в країні, спровокувати соціальні конфлікти на ґрунті відмінностей культурних ідентичностей, зовнішньополітичних орієнтацій, зниження довіри до органів державної влади, а саме:

- низька якість державно-управлінських інституцій, політизація системи кадрових призначень та непрофесійність державної служби ослаблюють модернізаційний потенціал держави, блокуючи можливість для ефективної реалізації системних реформ; у результаті цього формуються умови для адміністративної безвідповідальності та поширення корупції;

- руйнівні процеси пронизують собою всі сфери суспільного життя, набуваючи загрозливих масштабів для життєдіяльності держави та її територіальної цілісності;

- кризовий стан системи державної влади створює сприятливі умови для втручання у справи України зовнішніх гравців, інтереси яких часто суперечать національним інтересам та формують прямі загрози національній безпеці.

- радикалізація політичних сил, яка вивела процес зміни влади та політичного курсу держави за межі чинних процедур та правового поля; це свідчить про те, що політичний радикалізм, який є стримуючим фактором для політичної модернізації, за певних умов становить виклик для збереження територіальної цілісності держави;

- вразливість держави щодо викликів у сфері етнополітичних відносин; проблемність міжетнічних та міжкультурних відносин в Україні прямо пов'язана з суперечливими процесами самовизначення українського народу та формування відповідних форм громадянської та національної ідентифікації.

Соціально-політичні аспекти, окреслені В.С. Куйбідою, А.П. Савковим, С.В. Загороднюком та рядом інших науковців, корелюють певній проблематиці, що міститься у чинному Законі України «Про національну безпеку України»:

1. Замість використання загальноприйнятої класифікації збройних конфліктів (міжнародний збройний конфлікт та збройний конфлікт неміжнародного характеру), у Законі відображено інший підхід. Так, видами воєнного конфлікту виступають війна та збройний конфлікт. Натомість збройний конфлікт розглядається як міжнародний збройний конфлікт, або ж внутрішній збройний конфлікт. З огляду на це, в подальшому можуть виникнути проблеми в частині ефективної імплементації положень згаданого Закону, оскільки зазначені терміни відіграють у цьому ключову роль.

2. Відсутнє чітке розмежування між термінами «національні інтереси України» та «національні цінності України», включаючи «фундаментальні національні інтереси», що, відповідно, можуть мати різне тлумачення, а відтак, - здійснювати

негативний вплив на реалізацію інших положень Закону.

3. В той час, як вирішено питання про повноваження органів державної влади АР Крим у сфері демократичного цивільного контролю за сектором безпеки та оборони, в Законі не згадано про окупацію Кримського півострову та не визначено таке явище, як «окупація». Також було б доречним врахувати у Законі процес «деокупації».

4. Положення закону проводять розмежування між силами безпеки і силами оборони України лише формально, оскільки правоохоронні та розвідувальні органи одночасно включені в обидві категорії.

5. Дефініція Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями, наділеного серед іншого, функцією щодо охорони громадського порядку (в тому числі під час мирних зібрань), не деталізована з огляду виключних прав і повноважень військовослужбовців НГУ щодо виконання окресленої функції.

Отже, доцільно зазначити, що завдяки своїй як структурній побудові, так і змістового навантаження, чинний Закон України «Про національну безпеку», в цілому, потенційно здатний забезпечити виконання відповідних функцій політичною системою держави. Разом з тим, окремі дискусійних положень згаданого Закону об'єктивно не в змозі врегулювати відносини щодо прогнозування, своєчасного виявлення, попередження і нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці, захисту суверенітету і територіальної цілісності України.

УДК 355.4

Плаксін А.А., кандидат педагогічних наук, начальник кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник; **Макарчук Т.А.**, офіцер (начальник лабораторії) Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, старший лейтенант

ВПЛИВ НА ПОСИЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ГАЛУЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Посилення професійної спрямованості підготовки майбутнього фахівця галузі національної безпеки вирізняється своїм специфічним психологічним змістом і характеризується особливими процесами й відбувається безпосередньо в процесі різних значущих видів діяльності (професійної, навчальної, побутової і т.д.).

Можна стверджувати, що професійна спрямованість курсанта передбачає наявність у нього здатності до саморегуляції, самоналаштування на самопізнання, вміння мобілізувати свій духовний, особистісний, фізичний потенціал на

вирішення поставлених завдань в тому числі і в екстремальних умовах.

Відтак, з поміж найголовніших факторів, що мають безпосередній вплив на професійну спрямованість особистості майбутнього фахівця галузі національної безпеки слід виокремити наступні:

- об'єктивні фактори – фактори, які існують незалежно від волі й свідомості курсанта (суспільні відносини; матеріально-технічна база вищого військового навчального закладу; умови життєдіяльності; особистість викладача, його ставлення до курсантів, розуміння їхніх особистісних запитів; організація змісту навчання);

- суб'єктивні фактори – фактори, які розглядаються як сукупність обставин, що залежать від усвідомлення мотиваційно-ціннісних орієнтацій, властивостей та особливостей особистості, індивідуальної свідомості, фізичного розвитку і підготовленості, досвіду роботи над собою (особливості психічних процесів (відчуття, сприйняття, пам'ять, мислення, уява, емоції та почуття), знання, ступінь науковості поглядів і переконань, потреби, інтереси, здібності й задатки, властивості особистості, усвідомлення своїх дійсних і майбутніх соціальних ролей; задоволеність обраною професійною діяльністю, суспільна думка та інше).

Відтак, одним із завдань професійної підготовки майбутніх фахівців галузі національної безпеки є формування якостей особистості, що сприяють її особистісному саморозвитку, саморозумінню, усвідомленню самого себе, формування базових професійних орієнтацій, важливості та значущості обраної професії, беручи для цього взірцем базові цінності офіцера Національної гвардії України, як сучасні, що закріплені у керівних та нормативних документах, так і ті, що сформувалися на тлі історичних подій.

УДК [342.951 : 351.82](477)

Повар О.В., старший викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ З ОХОРОНИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ, КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ, ПРЕДСТАВНИЦТВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Якість та ефективність діяльності правоохоронних органів та військових частин України зокрема, прямо пов'язана із належним правовим забезпеченням. Запобігання виникнення проблем та вплив на стан проходження служби підрозділами Національної гвардії України за всіма його напрямками

функціонування, охорони дипломатичних представництв зокрема, залежить від того, наскільки швидко та якісно відбувається реагування та зміна обстановки при несенні служби, наскільки оперативно вносяться зміни до нормативних документів, що регламентують діяльність підрозділів.

Станом на сьогодні, охорона дипломатичних представництв іноземних держав в Україні здійснюється силами Національної гвардії України.

Завдяки прийнятому 13 березня 2014 р. Закону України «Про Національну гвардію України», військові частини і підрозділи з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні Національної гвардії України стали правонаступниками органів військового управління, військових частин і підрозділів внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ України і, відповідно, тепер виконують їх функції, у тому числі щодо охорони дипломатичних представництв.

При детальному аналізі чинної правової системи функціонування підрозділів Національної гвардії України можна засвідчити відсутність належного нормативно-правового забезпечення щодо покращення їхньої діяльності. Крім того, існуючі нормативно-правові акти у переважній більшості засвідчують спрямування на вирішення окремих матеріально-побутових та процедурних аспектів діяльності. При цьому особливої уваги перспективам розвитку служби в даний час не приділяється. На підтвердження цього можна звернутися до офіційного сайту Національної гвардії України, де міститься перелік законів, наказів, розпоряджень, які містять інформацію, яка не дає чітку відповідь на питання стратегічного напрямку розвитку даного правоохоронного органу. На сьогодні, актуальною проблемою є втрата чинності існуючих стратегічно-програмних документів у сфері національної безпеки, зокрема регулювання діяльності військових частин і підрозділів з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні. В той час, як стратегія національної безпеки має містити систему поглядів керівництва держави на сучасні особливості міжнародної ситуації, місце своєї країни у світі та регіоні, ключові національні інтереси, актуальні загрози безпеці, а також основні напрями і завдання державної політики національної безпеки.

Перспективи розвитку системи безпеки функціонування дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав – це питання авторитету та іміджу Нашої країни. Відсутність нормально структурованих, функціонально збалансованих досконалих документів призводить до хаотичності в діяльності Національної гвардії України. Саме їх утворення – є дійсною потребою сучасності, адже система правоохоронних органів перестала бути ефективною і залишилась без підтримки суспільства та професійних спеціалістів, які були б здатні організувати на належному рівні виконання службових завдань.

УДК 35.355.5

Поляков В.Ю., старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник; **Турський О.Ю.**, старший викладач кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ

Збройний конфлікт на території нашої держави значно підвищив вимоги до професійних якостей офіцерського складу. З досвіду виконання завдань в зоні проведення АТО (ООС) як одним із авторів, так і іншими офіцерами, можливо дійти висновку, що значна кількість молодих офіцерів НГУ слабо володіють необхідними знаннями, уміннями та навичками, необхідними для організації бою (дій) та управління підрозділом у бою, хоча їх індивідуальна підготовка знаходиться на відповідному рівні. Результатом цього є те, що офіцери-випускники неминуче зазнають труднощів в управлінні підрозділом в бойовій обстановці, що негативно позначається на ефективності виконання бойових завдань. Серед причин, що призводять до цього, можна виділити ряд проблемних питань, які знижують ефективність формування необхідних компетенцій у курсантів.

Проблемні питання викладання Загальної тактики у навчальному процесі з підготовки офіцерів НГУ можливо класифікувати за групами:

1. Організаційні. Відсутність реального вивчення та узагальнення бойового досвіду, отриманого в результаті участі у бойових діях як сил НГУ, так і ЗСУ.

Необхідність організації міжвідомчих заходів з обміну досвідом, спільних заходів підготовки викладачів Загальної тактики на рівні вищих військових навчальних закладів ЗСУ, НГУ, ДПСУ тощо.

Наявні підрозділи забезпечення навчального процесу не використовуються у навчальному процесі.

Розбіжність у кількості годин, відведених на вивчення Загальної тактики, для різних спеціальностей.

Проблемне питання переходу на стандарти НАТО у вищих військових навчальних закладах МВС.

Низький загальноосвітній рівень молоді, яка вступає на навчання, часто – відсутність мотивації до навчання.

2. Правові. Невідповідне з точки зору підготовки військового фахівця співвідношення кількості навчального часу для військових та загальнонаукових

(цивільних) дисциплін у навчальному процесі.

Невідповідність наявних Бойових статутів вимогам сьогодення.

3. Дидактичні. Чітко не сформовані компетенції (особливо тактичні), яким повинен володіти офіцер-випускник після закінчення навчального закладу.

Відсутність достатньої кількості навчальної літератури.

4. Матеріально-технічні (логістичні). Недостатня кількість навчальної матеріально-технічної бази. Недостатня кількість бойової техніки для використання її на заняттях. Відсутність сучасних систем імітації бою. Відсутність або недостатня кількість імітаційних, димових та спеціальних засобів. Відсутність великомасштабних топографічних карт відповідної місцевості для проведення занять.

Таким чином, пошук варіантів вирішення цих проблемних питань і є метою даного дослідження.

УДК 321.7

Приймак В.П., кандидат історичних наук, викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, молодший лейтенант; **Кlachко А.М.**, викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, майор

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ

Сьогодні питання створення СЕД в правоохоронних органах та військових формуваннях на нашу думку, має бути пріоритетним. Адже для співробітництва з країнами Європейського Союзу та НАТО, які вже користуються електронним документообігом, Україна в свою чергу повинна створити свою систему електронного документообігу таким чином, щоб електронна комунікація була єдина та створювала швидкі та сприятливі відносини між країнами.

Реалізація ідеї електронного урядування та управління викликає величезний інтерес у всьому світі. США, Великобританія, Швеція, Данія, Норвегія, Латвія, Естонія та багато інших країн уже застосовують або починають застосовувати методи електронного урядування. Позитивні приклади запровадження та функціонування електронних урядів в інших країнах, допоможуть підкреслити реальні переваги цих систем та всебічно реалізувати електронне урядування та управління в Україні.

Проаналізувавши зарубіжний досвід провідних країн світу, а саме: США,

Великобританії, Франції, Німеччини, Польщі, Швеції відносно електронного документообігу нами виділено основні критерії формування та функціонування СЕД, які на нашу думку допоможуть покращити систему електронного документообігу в Україні, зокрема і у військових формуваннях з правоохоронними функціями.

Запорукою успіху вдосконалення будь-якої сфери – є фінансування та надання науковій спільноті можливості працювати в сфері формування та функціонування систем електронного документообігу.

До чого приведе впровадження СЕД в Україні? СЕД є складним інструментом інформатизації загальної системи, а її формування й впровадження стає важливою умовою підвищення ефективності функціонування всіх складових даної системи. СЕД є складовою сучасного інструментарію в цілому та її складових, а також є частиною процесу розвитку інформатизації менеджменту всіх органів та підрозділів системи МВС, в тому числі Національної гвардії України.

Впровадження системи електронного документообігу в органах та підрозділах МВС України загалом, і Національної гвардії України зокрема, сприятиме підвищенню ефективності контролю виконання певних завдань, сприятиме своєчасному прийняттю управлінських рішень у системі на всіх рівнях управління. Використання приватних компаній, які займаються впровадженням систем електронного документообігу призведе до економії державних коштів, необхідних для збирання, узагальнення, обробки інформації, складання, тиражування та пересилання значної кількості документів тощо, що є актуальним в умовах обмеженого фінансування системи; вже розроблена система інформаційного забезпечення СЕД, створить суттєве покращення культури діловодства, що є складовою корпоративної культури даної системи.

УДК 351.743:342.77

Ромашко О.М., старший викладач кафедри з забезпечення державної безпеки Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, підполковник

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Внаслідок втручання на біосферу(всесвітнє забруднення навколишнього середовища, постійного впливу на природні системи, науково-технічною і господарською діяльністю людства тощо), поступова зміна клімату, проблеми які виникають на підґрунті міжрасових, міжнаціональних та релігійних конфліктів,

збільшення масових безпорядків, зміни конституційного ладу та захоплення державної влади, інфекційні хвороби (в тому числі COVID-19) продовжує зберігатися тенденція зростання надзвичайних ситуацій у світі.

На тлі всесвітніх негараздів в Україні крім того багато проблем приносить втручання Російської Федерації, а саме анексія Автономної республіки Крим, воєнних дій на Сході України, що являється збільшенням факторів порушень національної безпеки, міжнародного права та надзвичайних ситуацій в тому числі. Для реагування та протидії цим чинникам які викликають надзвичайні ситуації необхідний опір державних органів управління.

В такому випадку реакцією органів державної влади може бути введення особливого правового режиму надзвичайного стану. В цілях виконання правових норм на дані ситуації в країні створено цілу низку силових структур. Важливу роль в цьому напрямку відіграє і Національна гвардія України.

Основними функціями відповідно до ст. 2 Закону України «Про Національну гвардію України» є: участь у припиненні масових заворушень; участь у відновленні правопорядку у разі виникнення міжнаціональних і міжконфесійних конфліктів, розблокуванні або припиненні протиправних дій у разі захоплення важливих державних об'єктів або місцевостей, що загрожує безпеці громадян і порушує нормальну діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування; участь у підтриманні або відновленні правопорядку в районах виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю та здоров'ю населення; участь у відновленні конституційного правопорядку у разі здійснення спроб захоплення державної влади чи зміни конституційного ладу шляхом насильства, у відновленні діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування; участь у ліквідації наслідків надзвичайних або кризових ситуацій на об'єктах, що нею охороняються.

Але поряд з наявністю даних функцій нормативно-правове забезпечення процесу комплексного використання сил та засобів НГУ в ході виконання завдань за надзвичайних ситуацій на сьогодні в законодавстві визначено лише порядок взаємодії між силовими відомствами структури МВС.

Провівши оглядовий аналіз нормативно-правової бази, що регламентує діяльність частин та підрозділів під час реалізації функцій НГУ при надзвичайних ситуаціях дозволяє дійти висновків, що вона визначена лише деякими нормативно-правовими актами та потребує удосконалення і конкретизації порядку дій, що зумовлюють застосування частин та підрозділів НГУ при надзвичайних обставинах. Зокрема в частині оперативного приведення в готовність до дій сил та засобів, забезпечення матеріально-технічним оснащенням, порядку виконання завдань в оперативних групах і бойових порядках.

УДК 344.13

Сарнавський О.М., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри правового забезпечення службово-бойової діяльності Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник юстиції запасу

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Диференціація кримінальної відповідальності становить собою визначення законодавцем меж застосування до особи, яка зазнала державного осуду за вчинення кримінального правопорушення, обмежень її прав і свобод.

У Загальній та Особливій частинах кримінального закону законодавець створив систему засобів диференціації кримінальної відповідальності за військові кримінальні правопорушення. В інститутах Загальної частини кримінального закону містяться специфічні норми, якими диференційовано відповідальність військовослужбовців (однієї із трьох категорій суб'єктів військових кримінальних правопорушень). Такі норми містяться у розділах X «Покарання та його види», XII «Звільнення від покарання та його відбування» та XIII «Судимість».

Із системного аналізу цих норм вбачається, що диференціація кримінальної відповідальності здійснюється незалежно від категорії вчинених військовослужбовцями кримінальних правопорушень (військових чи загальнокримінальних). Наприклад, такий вид покарання як службові обмеження для військовослужбовців (ст. 58 КК України), може бути застосовано до військовослужбовця, який вчинив загальнокримінальне правопорушення, якщо суд вважатиме за можливе застосувати цей вид покарання замість обмеження волі чи позбавлення волі. Похідним від такого застосування може бути зменшення кримінально-правового впливу на засудженого військовослужбовця, що полягатиме у звільненні його від цього покарання за хворобою на підставі положень ч. 3 ст. 84 КК України.

Диференціація кримінальної відповідальності пов'язана й із таким кримінально-правовим явищем як судимість. Кримінально-правовий інститут судимості містить специфічні норми, якими здійснюється кримінально-правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із кримінальною відповідальністю військовослужбовців. Так, зокрема, у п. 4 ст. 89 КК України визначається, що особи, які відбули покарання у виді службового обмеження для військовослужбовців або тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців чи достроково звільнені від цих покарань, визнаються такими, що не мають судимості. У даному випадку, як і у вищевказаному випадку

звільнення військовослужбовців від покарання за хворобою, маємо зменшення обсягу кримінально-правового впливу.

Особлива частина кримінального закону, зокрема норми розділу XIX, можуть знайти свій розвиток у контексті диференціації кримінальної відповідальності за військові кримінальні правопорушення шляхом передбачення в окремих статтях спеціальних видів звільнення від кримінальної відповідальності. Аналіз чинного кримінального законодавства свідчить, що сфера диференціації кримінальної відповідальності за військові кримінальні правопорушення на підставі положень інституту звільнення від кримінальної відповідальності є звуженою порівняно із іншими групами кримінальних правопорушень, систематизованих у розділах Особливої частини кримінального закону.

Суб'єкт диференціації кримінальної відповідальності при здійсненні нормотворчої діяльності має враховувати специфіку кримінально-правової охорони суспільних відносин у військовій сфері.

УДК 351.74(477)(075.8)

Собакарь А.О., доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права, процесу та адміністративної діяльності Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В СЛУЖБОВО-БОЙОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

В умовах постійного загострення криміногенного стану в Україні актуальним залишається питання докорінного поліпшення інформаційного забезпечення діяльності поліцейських підрозділів у боротьбі із злочинністю, створення принципово нової системи, яка має поєднувати всі накопичені та заново створювані масиви оперативно-розшукового призначення в єдину інформаційно-обчислювальну мережу органів внутрішніх справ України.

На жаль, доводиться констатувати, що стан використання в службово-бойовій діяльності Національної поліції інформаційних ресурсів викликає небезпідставне занепокоєння не лише у керівництва держави, а й у широкого наукового та громадського загалу. Не зважаючи на те, що на сьогоднішній день вже прийнято низку нормативно-правових актів, закріплюючих основні напрямки використання та управління інформаційними ресурсами, ще не вироблено єдиний комплексний підхід до інформаційно-аналітичного забезпечення службово-бойової діяльності підрозділів національної поліції України.

У загальному вигляді під інформаційними ресурсами Національної поліції слід

розуміти комплекс інформації, що міститься у базах даних, електронних бібліотеках, реєстрах, звітах, архівах та інших видах інформаційних масивів і служить для належного забезпечення функціонування системи поліцейських підрозділів та виконання ефективного виконання поставлених перед ними завдань.

В службово-бойовій діяльності Національної поліції використання інформаційних ресурсів полягає у підвищенні її достовірності, доступності, наочності, повноти використання для забезпечення виконання завдань боротьби із злочинністю, охорон публічного порядку та безпеки, прав та свобод громадян. Це досягається внаслідок виконання таких завдань як:

реалізації усіх операційних функцій та інформаційних обмінів винятково через розподілену інтегровану базу даних;

створення розподіленого інтегрованого сховища (банку) даних, що управляються з центрального рівня;

централізації операцій адміністрування баз даних через засоби відомчих телекомунікацій;

поєднання структурованих і неструктурованих баз даних;

переходу на об'єктно-реляційний принцип побудови та технологій самоадміністрування баз даних;

створення та впровадження гнучкої системи підтримки довідників на основі збереження історії даних;

поступове звуження сфери застосування паперових документів;

захисту та збереження автентичності інформації тощо.

На сьогодні керівні принципи забезпечення МВС України використання поліцією та її структурними підрозділами інформаційних ресурсів ІІС визначено у: Резолюції 34/169 Генеральної асамблеї ООН «Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку»; Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Декларація про поліцію»; Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 09 вересня 2003 року № Rec (2003)14 «Про можливість взаємодії інформаційних систем у сфері правосуддя»; Рекомендаціях Комітету міністрів Ради Європи державам-членам від 10 липня 2003 року № Rec (2003)13 «Щодо порядку надання інформації про розгляд кримінальних справ засобам масової інформації»; Декларації Ради Європи про європейську політику в галузі нових інформаційних технологій від 06 травня 1999 року; Актах інформаційного законодавства України, Державних та галузевих стандартах України з інформаційної діяльності тощо.

Отже, інформаційними ресурсами (об'єктами обліку) інтегрованої інформаційно-пошукової системи (ІІС) є об'єктивно поєднаний набір відомостей, що безпосередньо стосується осіб, подій (злочинів, адміністративних правопорушень), надзвичайних подій, який накопичується в процесі службової

діяльності поліцейських підрозділів в обсязі, структурі й порядку, що визначаються завданнями, покладеними на сили охорони правопорядку, відповідно до чинного законодавства. До складу інформаційних ресурсів належать відомості щодо:

- осіб, яких затримано за підозрою в учиненні злочину або за бродяжництво, які звинувачуються в учиненні злочину, узяті під варту або піддані адміністративному арешту, у тому числі їх фотографії та дактилоскопічні дані;

- розшукуваних осіб, які переховуються, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та в інших випадках, передбачених законами України;

- осіб, щодо яких здійснюється профілактична робота працівниками ОВС;

- осіб, які скоїли адміністративні правопорушення, щодо яких складено протоколи про адміністративні правопорушення, а органами (посадовими особами), які розглядали ці справи, було винесено постанови;

- осіб, яких було виявлено уповноваженими на те працівниками ОВС у сфері протидії корупції за скоєння корупційних правопорушень і рішеннями судів притягнуто до відповідальності за вчинення цих правопорушень;

- іноземців та осіб без громадянства, які порушили встановлені законодавством правила в'їзду, виїзду, перебування в Україні і транзитного проїзду через її територію, виявлених працівниками ОВС;

- зареєстрованих в ОВС кримінальних правопорушень, адміністративних правопорушень, подій, які загрожують особистій чи громадській безпеці, надзвичайних подій;

- викрадених речей, документів, цінностей та іншого майна;

- знайдених, вилучених у затриманих (заарештованих) осіб і зданих речей, документів, цінностей та іншого майна;

- вилучених у громадян і службових осіб предметів і речей, заборонених або обмежених в обороті, а також документів з ознаками підробки;

- зброї, що перебуває у користуванні громадян, підприємств, установ, організацій, господарських об'єднань, яким надано відповідно до законодавства дозвіл на її придбання, зберігання, носіння, перевезення тощо.

Згідно Положення про Інтегровану інформаційно-пошукову систему органів внутрішніх справ України, затвердженого Наказом МВС України від 12 жовтня 2009 року, інформаційні ресурси використовуються, відповідно до чинного законодавства для: внесення та отримання відомостей щодо об'єктів обліку у цілодобовому режимі; багаторівневого та інтегрованого пошуку інформації; забезпечення інформаційної взаємодії структурних підрозділів (служб) поліції; підготовки аналітичних матеріалів та звітів керівництву МВС, поліції щодо наявної в ІПС відповідного рівня інформації в необхідному форматі; надання довідкової та статистичної інформації органам державної влади України,

правоохоронним органам інших держав.

Таким чином, інформація не може бути оброблена та відповідним чином реалізована в службово-бойовій діяльності Національної поліції, якщо не буде створено відповідних правових, організаційних та технічних умов, адже оптимізація процесу управління відбувається в умовах стрімкого технічного прогресу, розвитку інформаційних технологій, а також створення нових зразків техніки. Розв'язання завдань ефективного використання в службово-бойовій діяльності Національної поліції інформаційних ресурсів має бути досягнуто за рахунок: впровадження єдиної політики інформаційного забезпечення правоохоронних органів України; створення багатоцільових інформаційних підсистем діяльності Національної поліції; удосконалення організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів; інтеграції та систематизації інформаційних обліків ОВС на всіх рівнях; розбудови інформаційної мережі; створення умов для ефективного функціонування інформаційних обліків, забезпечення їх повноти, вірогідності, актуальності та безпеки; вдосконалення інформаційної взаємодії підрозділів Національної поліції з іншими правоохоронною діяльністю; впровадження нових форм та методів інформаційного забезпечення службово-бойової діяльності Національної поліції тощо.

УДК 351.742

Троцький Р.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри службово-бойового застосування НГУ Київського факультету Національної академії Національної гвардії України, полковник

ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Однією із основних функцій НГУ є участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян.

Ефективність виконання покладених на дані силові структури завдань залежить у тому числі від відпрацьованого та злагодженого механізму організації взаємодії НГУ та Національної поліції України у сфері забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку. Постійне удосконалення форм та методів взаємодії, запровадження міжнародних стандартів, досягнень сучасної науки та техніки сприятиме виконанню покладених завдань на вищому рівні, який відповідає світовому рівню.

Теоретичною основою для вивчення цієї проблеми є наукові праці О. Кривенка, С. Алексеєва, А. Жбанчика, В. Авер'янова, О. Андрійко, М. Баймуратова, О. Бандурки, І. Голосніченка, В. Заросило, О. Моїсєєв, Г. Мурашина, В. Колпакова, В. Шаповала, та інших вчених.

Чітке визначення понять «громадський порядок», «громадська безпека», «взаємодія» має як теоретичне так і практичне значення. Термін «громадський порядок» словники тлумачать як порядок, який виникає, відбувається в суспільстві або пов'язаний з ним (суспільний). Термін «громадський порядок» є похідним від поняття «громадська безпека», яке розуміють як систему суспільних відносин та юридичних норм, що регулюють ці відносини для забезпечення громадського спокою, недоторканності особи, її життя та здоров'я, нормальної діяльності державних і громадських інституцій, установ, закладів, підприємств. Визначення взаємодія розглядається науковцями як процес безпосереднього або опосередкованого впливу суб'єктів одне на одного, який породжує причину обумовленість їхніх дій і взаємозв'язок. Цей процес потребує активності та взаємної спрямованості дій тих людей, які беруть у ньому участь. Тобто одним із основних факторів злагодженої взаємодії вказаних силових підрозділів держави є спільне відпрацювання практичних навичок реагування особовим складом таких підрозділів на факти порушення громадського порядку та інші конфліктні ситуації, що можуть виникнути. Другим фактором такої взаємодії є наявність сучасних засобів, спроможних попередити та оперативно протистояти загрозі, що може виникнути.

Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, а саме шляхом:

- спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць;
- забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;
- проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць.

Таким чином розглянувши особливості організації взаємодії між підрозділами НГУ та правоохоронними органами можемо дійти певного висновку, що це процес створення певної структури управління щодо реалізації поставлених спільних завдань, що виникають перед підрозділами для досягнення відповідних ефективних результатів такого виду спільної діяльності. Тобто лише комплексне використання сил та засобів, які відповідають певним стандартам, дадуть змогу якісно виконувати НГУ та Національною поліцією України завдань відповідно до закріплених за ними на Законодавчому рівні.

УДК 342.95

Цуркан О.П., кандидат юридичних наук, завідувач кафедри спеціальних дисциплін та професійної підготовки факультету №1 КННІ ДЮІ МВС України, майор поліції

РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОГО КОМПОНЕНТУ В ПІДРОЗДІЛАХ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Питання гендерної рівності в системі МВСУ певний час зовсім не розглядалася як складова реформи сектору безпеки і тому вона не була інтегрована під час застосування нових стандартів стратегічному рівні. Як результат, оцінка гендерного впливу на сектор безпеки та оборони, здійснена Структурою ООН «Жінки в Україні» у 2017 році, виявила відсутність гендерної складової в розвитку сектору відповідно до міжнародних стандартів. Саме тому на сьогоденному етапі реформування МВСУ забезпечення прав жінок в підрозділах є актуальним питанням і безпосередньо пов'язане з можливістю реалізації їх фахового потенціалу в правоохоронній сфері.

За останні два роки впровадження гендерної політики спостерігається позитивна динаміка щодо збільшення кількості жінок в Національній поліції України та Національній гвардії на понад 1%, у Державній службі з надзвичайних ситуацій – на 5%. Таж позитивна динаміка спостерігається в зростанні кількості жінок на керівних посадах: у Національній поліції – понад 4%, у Державній міграційній службі – на 2%, у Національній гвардії України – на 1,5%, Державній прикордонній службі України та Державній міграційній службі України – на 3%.

Як зазначив міністр внутрішніх справ Арсен Аваков - «Сьогодні в системі МВС кількість жінок становить майже 39%. І майже кожна п'ята з них працює на керівній посаді». Таким чином можна стверджувати, що МВСУ позитивно та адекватно реагує сучасні потреби європейської консолідації.

МВСУ спільно з науковцями ЗВО МВС і представниками організацій-партнерів провадить якісний комплексний науковий аналіз проблемних питань, що безпосередньо пов'язаний з забезпеченням рівних можливостей чоловіків та жінок, запобіганню та протидії насильству за ознакою статі. Ґрунтовне вивчення проблеми надає можливість визначити аспекти реалізації гендерної політики та шляхи їх інтегрування в стратегічні заходи для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у МВС, НГУ та ЦООВ, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ.

Результатом аналізу гендерної складової та її стану в структурі національних органів МВС, стало впровадження Урядом України критеріїв функціонування органів правоохоронної системи, які відповідають змісту сучасних міжнародних норм та стандартів гендерної рівності. Як наслідок, на теперішній час політика

впровадження гендерного компонента посіла одне з центральних місць в системі підготовки майбутніх правоохоронців, за допомогою інтегрування проекту «Впровадження гендерного компонента в заклади вищої освіти» у навчальних програмах ЗВО системи МВС.

1. На виконання статті 12 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» наразі у ЦОВВ призначені уповноважені особи - координатори з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі.

2. Задля секторальної взаємодії поступово здійснюється розбудова мережі гендерних радників. В апараті МВС призначено радницю Міністра з гендерних питань. Ця посада є першою штатною офіційною посадою серед інших міністерств. Зрештою, на цей час радники з гендерних питань призначені (на громадських засадах) і в органах системи МВС – ДПСУ, НГУ, НПУ, ДСНС.

3. У закладах вищої освіти та навчальних центрах органів системи МВС також ведеться активна робота щодо розбудови мережі гендерних радників задля методичного та наукового спрямування політики рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в освітній процес навчальних закладів сектору безпеки. Наразі в закладах вищої освіти, що перебувають у сфері управління МВС, призначено радників з гендерних питань, котрим МВС надає методичну та практичну підтримку в реалізації діяльності.

4. В апараті Міністерства внутрішніх справ України, Національній поліції України, Національній гвардії України, Державній міграційній службі України створено відповідальні структурні підрозділи з гендерних питань, що спрощує координацію та взаємодію між всіма органами системи відносно реалізації завдань гендерної політики та чинить позитивний вплив на своєчасне та ефективне виконання покладених на органи завдань.

5. За дорученням Міністра внутрішніх справ до функціональних обов'язків керівників підрозділів усіх рівнів в апараті, органах, закладах, установах, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, внесено положення щодо забезпечення керівниками принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Це є потужним інструментом посилення прав та можливостей жінок і чоловіків в органах системи МВС та забезпечення сприяння поєднанню ними сімейних та професійних обов'язків.

Таким чином необхідно резюмувати, що МВСУ повністю адаптується до вимог європейського законодавства у сфері забезпечення рівних можливостей жінок та чоловіків та займає прогресивну позицію до впровадження гендерних компонентів як в освітній процес ЗВО МВСУ, так і в діяльність практичних підрозділах відомства.

ЗМІСТ

Бейкун А.Л. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ ДЕРЖАВНОМУ СУВЕРЕНІТЕТУ ШЛЯХОМ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДПОВІДНИХ ВІДНОСИН АКТАМИ ЗАКОНОДАВСТВА ТА ПРОГРАМНИМИ ДОКУМЕНТАМИ.....	4
Василенко М.М. ПРАВОВІ НОРМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ФІЗИЧНОГО ВПЛИВУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	6
Власов О.Г. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ В ЗАХИСТІ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ.....	7
Волюйко О.М. ПОНЯТТЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ПРОБЛЕМАТИЦІ КОНЦЕПЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	9
Волянський В.Г., Василенко М.М. ФІЗИЧНА ТА ВОГНЕВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	10
Градецький А.В., Курило О.І. ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ КУРСАНТІВ ЯК СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ.....	12
Градецька Н.М., Повар О.В. ДОСВІД ФІЕР В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ КРИЗИ.....	13
Дручек О.В. ПРАВОВИЙ НІГІЛІЗМ: ВИКЛИК ПРОЦЕСАМ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ.....	14
Кандиба С.В., Магмет Т.М. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В НГУ.....	16
Коба О.В., Курило О.І. СПЕЦІАЛЬНІ АВТОМОБІЛІ ТИПУ «АЗ» ЯКИМИ ЗДІЙСНЮЮТЬ КОНВОЮВАННЯ ПІДРОЗДІЛАМИ НГУ.....	17
Кобзар О.Ф., Загородній С.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ І ЗАКОННОСТІ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ.....	19
Корнієнко Д.М. ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩО ВХОДЯТЬ ДО СФЕРИ УПРАВЛІННЯ МВС УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	21
Курило О.І., Магмет Т.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРИПИНЕННЯ МАСОВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.....	22
Легенький В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ ТА ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	23
Манжос О.О., Кандиба С.В. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В НГУ.....	25

З М І С Т

Нестерцова-Собакарь О.В. ГЕНДЕРНИЙ ПАРИТЕТ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВООХОРОННОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ.....	26
Островський С.О., Толстоносів Д.Ю. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ З ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ.....	29
Островський С.О., Бейкун А.Л. ДИСКУСІЙНІ ЧИННИКИ СТРУКТУРНОЇ ПОБУДОВИ ТА ЗМІСТОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НОРМАТИВНОГО МАСИВУ З ПИТАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	30
Плаксін А.А., Макаруч Т.А. ВПЛИВ НА ПОСИЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ГАЛУЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.....	32
Повар О.В. ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН І ПІДРОЗДІЛІВ З ОХОРОНИ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРЕДСТАВНИЦТВ, КОНСУЛЬСЬКИХ УСТАНОВ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ, ПРЕДСТАВНИЦТВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	33
Поляков В.Ю., Турський О.Ю. ЗАГАЛЬНА ТАКТИКА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ З ПІДГОТОВКИ ОФІЦЕРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ.....	35
Приймак В.П., Клачко А.М. СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НГУ	36
Ромашко О.М. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ПРИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	37
Сарнавський О.М. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ.....	39
Собакарь А.О. ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ В СЛУЖБОВО-БОЙОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ.....	40
Троцький Р.С. ДО ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ.....	43
Цуркан О.П. РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОГО КОМПОНЕНТУ В ПІДРОЗДІЛАХ МІНІСТЕРСТВА ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ.....	45

Для нотаток

НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**«Службово-бойова діяльність
Національної гвардії України:
сучасний стан, проблеми та перспективи»**

Секція 6

Збірник тез доповідей

Відповідальний за випуск: *І.С. Морозов*

Комп'ютерне складання і верстання: *С.О. Воробйов;*
О.В. Ніконенко

Формат 60x84¹/₁₆. Ум. друк. арк. 3,49.
Тираж 50 прим. Зам. № 250

Видавець і виготовлювач Національної академії Національної гвардії України
майдан Захисників України, 3, м. Харків-1, 61001.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4794 від 24.11.2014 р.